15

DIVINA ANNVENTE GRATIA THESES HAS ΠΕΡΙ ΧΟΡΔΑΨΟΥ

EX DECRETO
AMPLISSIMI ET GRATIOSISS.
MEDICORVM ORDINIS
SVMMI IN ARTE MEDICA GRADVS
CONSEQVENDI CAVSA
AD DIEM XX. MENSIS MARTII
ANNI CIↃ IↃC LXXVIII
IN AVLA CONSVETA
HORIS SOLITIS
DEFENDENDAS
PVBLICO EXAMINI
SVBIICIT

FRIDERICVS BAVHINVS BASIL.

BASILEAE
TYPIS IO. RODOLPHI GENATHI.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b3076533x

D. O. M. B. F.

THESIS I.

XΟ'ρδαψος ἀπὸ τῆς χορδῆς καὶ τοῦ ἅπτεσθαι nomen invenit; quorum illud chordam & fides, hoc tangere ſignificat: is enim, qui loco affecto manum admovet, τῆς χορδῆς ἅπτεσθαι, chordam attingere videtur.

II.

Χορδῆς nomine etiam venit Inteſtinum, præcipuè tenue, aliâs Ειλεὸν dictum, ἀπὸ τοῦ Ειλεῖν involvere ac vertere; illud enim in ordine tertium, multis gyris ac circumvolutionibus in ventre locatur.

III.

Hinc dolor Ειλεὸς vel Ιλεὸς à parte affecta, etiam à ſymptomate, ut habet Galenus *l.2. m.m.c.11.* quoniam inteſtina convolvi videntur, appellationem ſuam accepit.

VI.

Unde Iliaca paſſio, Volvulus à volvendo, vel Convolvulus à convolvendo, & Miſerere ob ejus ſævitiam dicitur.

V.

Eſt autem tenuium inteſtinorum obſtructio, cum acerbiſſimis doloribus, ac graviſſimis ventris torminibus, quâ nihil deorſum deſcendit, verùm tandem, inverſo inteſtinorum motu περισταλτικῷ, ſurſum omnia rejiciuntur.

VI.

Et hæc eſt definitio τοῦ Χορδάψου exquiſiti, non ſpurii. Differunt enim, quòd in vero & exquiſito planè nil alvum prælabatur, ſed tantùm dolor & vomitus adſint. Deinde obſervandum, paſſionē hanc exquiſitam ſubſiſtere ἐν τῷ ἐντέρῳ Ειλεῷ.

VII.

In ſpuriâ retinentur quidem excrementa, ſed neque ἔμετος neque ὀδύνη ἐξ ἀνάγκης comitantur. Dolor etiam, ſi præ-

 ſens,

ſens, non ſolùm conſiſtit in inteſtinis tenuibus, ſed etiam ἐν τῷ κώλῳ. Porrò in ſpuria, aliquid deſcendere, non prohibetur, nec via omninò intercluditur, cujus cauſa cenſetur flatus, humorque pituitoſus: ideò volvulus per ſimilitudinem potiùs, quàm verus judicandus.

VIII.

Propterea à quibuſdam in Generalem & Specialem dividitur. Generalis omnium inteſtinorum tormina comprehendit. Specialis tantùm illa, quæ in tenuibus ſedem ſuam habent.

IX.

Notandi hîc etiam ex Hippocr. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, præter Ειλεὸν communem, Ικτερώδης, in quo oculi Aurigine tinguntur, & Αιματίτης, ubi è naribus ſanguis fluit.

X.

Afficiuntur inteſtina, non quidem omnia, verùm tenuia, & potiſſimùm ex horum numero τὸ Ειλεόν.

XI.

Notæ, quibus pars hæc affecta pateſcit, ſunt, facultas excretrix & retentrix oblæſæ, motus inteſtinorum depravatus, ſenſus doloris tenſivi & pungitivi, partium membranoſarum proprii, percepti in ea regione περὶ τὸν ὄμφαλον, quo inteſtinum hoc ſitum obtinet.

XII.

Morbus hæc ſymptomata producens, eſt ἔμφραξις τῶν ἐντέρων λεπτῶν, & in ſpecie τοῦ Ειλεοῦ, quod ex ſupra jam dictis ſufficientiſſimè demonſtratum.

XIII.

Signa hujus affectus Pathognomonica, ſunt στέγνωσις τῆς γαστρὸς, cum dolore intenſo in ſublimiori parte abdominis, & quidem adeò interdum præcluditur alvus, ut ne ſpecillum quidem admittat. In ventriculo nimia adeſt humiditas, ructus nil proficientes obſervantur, nauſea, vomitus, non modò aſſumptorum, verùm etiam corruptorum humorum, præſertim pituitoſorum aut bilioſorum, fatigat. Graviſſimi ac lethales dolores ita in inteſtinis ſuperioribus conſiſtunt, circaq; regionem umbilicalem circumvolvuntur, ut ne quidem convenientia clyſmata ea ad excretionem pellicere poſſint.

XIV. Do-

XIV.

Doloris hujus diſcrepantia à Colicô, paucis monſtranda. Differt primò, loco affecto: nam Colicus obſidet inteſtinum Κῶλον, hic verò Εἰλεόν: dein vehementia adſtrictionis, quæ hîc multò major quàm in Colicâ; ubi poſt clyſma infuſum, faciliùs alvus ſolvitur, dolorque mitigatur.

XV.

Neque Colicâ vomitu tam vehementes excitantur dolores, quàm Iliacâ paſſione, præſertim in eâ, quæ fit ab Inflammatione; etiam illud quod vomitur in Colicâ, non inquinatum eſt fæcum nidore. Colicus præterea dolor, magis ad hypochondria vergit, lateque eſt diffuſus, Iliacus verò fixus hæret ad umbilicum.

XVI.

Cauſæ procatarcticæ poſſunt eſſe: Aër nimis vel calidus vel frigidus inteſtina conſtringens, vel humidus, vel ſiccus, illorum diſpoſitionem naturalem pervertens. Cibi ſi aſſumuntur, qui facilè corrumpuntur, ut & inteſtina conſtringentes atque ſicci. Potus nocet nimiùm frigidus, confertim poſt ſudores ingurgitatus, ejusque penuria. Incommodant quoque motus vehementes, & ſi quæ occurrunt alia; uti ſunt venena, ictus ac læſiones extrinſecus advenientes.

XVII.

Cauſæ internæ antecedentes ſunt omnia illa, quæ συνεχὴν in medium producere poſſunt, cujuſmodi ſunt crudi, craſſi, ac viſcidi humores.

XVIII.

In continentium cenſum veniunt, inteſtinorum excrementa obdurata: tuberculum quoddam: inflammatio, & ex hac ortus abſceſſus item ἐντεροκήλη: etiam flatus, hiſce enim inteſtina convolvuntur, & in gyris eorundem includuntur. Quæ omnia utplurimùm excitantur, pro diverſo reſpectu ab intemperiebus variis, tum calidâ, tum frigidâ, &c. Multoties etiam colico dolori flatulento ſuccedit, unde inteſtina convolvuntur, continentemq; præbent huic malo cauſam.

XIX.

Huc quoque pertinet, à quacunque cauſa profecta, inteſtinorum contorſio, circumvolutio, atque adeò ſtrangulatio: ita ut temporis ſucceſſu quaſi coaleſcant. Hinc eorum motus

periſtalticus invertitur: natura enim, maximum ſentiens onus, expellere illud conatur, quoniam autem, propter viam præcluſam, impeditur, cogitur aliam quærere, nempe per ſuperiora.

XX.

A craſſis, crudis, lentis ac viſcidis humoribus, adeoque frigidis, ac pituitoſis originem traxiſſe, ſimilis cacochymiæ in corpore ſigna manifeſtabunt: vita quoq; anteacta oſtendet: vomitus item pituitoſus, nec tam frequens, nec dolor tam acutus, febrisque abſentia.

XXI.

Sin verò calidi ſint, bilisque vulgò vitellina vocata in inteſtinis ſtagnet, patefaciunt notæ, quæ hanc in corpore abundantem demonſtrant: ſymptomata exiſtunt graviora, dolor magis lancinans, vomitus frequentiores bilioſi: febris utplurimùm comitatur.

XXII.

Si ab inflammatione primordia accepit, tumore ſe prodit, qui tactu exacerbatur, & calor circa umbilicum deprehenditur, febris continua acuta infeſtat, dolor eſt ſtabilis, pungitivus, vehementiſſimus, à vomitu non fit mitior, ſed multò magis intenditur, ob inteſtinorum commotionem.

XXIII.

Si à fæcibus induratis ortum habet, tunc inſolita & diuturna præceſſit alvi adſtrictio, neque tantus adeò eſt dolor, durities quædam percipitur, quæ contrectata, nullum ſumit incrementum: flatus ſurſum tendentes, ſubindè ac frequenter excernuntur: ſingultus ſæpius infeſtat: adeſt quoq; vomitus bilioſus aut pituitoſus, morbo creſcente, alvinis excrementis miſtus, ſæpè cum febre.

XXIV.

Εντεροκήλη, ſi complicationis inteſtinorum cauſa eſt, omnium oculis facilè ſubjicitur, proinde non opus, ut multis demonſtretur ſignis.

XXV.

Si à flatibus provenit, multi audiuntur βορβορυγμοὶ cum tenſione: dolor perſentitur diſtendens, hincinde vagus, nonnunquam intermittens, attamen per intervalla revertens, qui flatu ſusque deque emiſſo miteſcit.

XXVI. Ad

XXVI

Ad Prognoſin ante omnia occurrit, quâ anni tempeſtate, & quâ ætate Ilei magis contingant. Illud docet Hippocr. *3. Aphor. XXII.* τῦ φθινοπώρυ εἰλεοὶ. Aretæus περὶ ὀξέων *l.2. c.VI.* ſcribit: Æſtatem magis quàm Ver hoc malo refertam: Autumnum quàm Hyemem: Pueros quoque huic affectui obnoxios eſſe, utpote quos ſæpè cruditas infeſtet, verùm citiùs ſaneſcere: Senes verò rariùs affici, ſed multò perniciosiùs.

XXVII.

Si ab Inflammatione, præſertim ad ſuppurationem tendente, à Ramice, ab Inteſtinorum contorſione & complicatione, in ætate ſenili, ac jam altas egit radices, malum.

XXVIII.

Hippocr. *7. Aphor. X.* monet: Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος, ἢ λύγξ, ἢ σπασμὸς, ἢ παραφροσύνη, κακόν. In Coacis *l.2. c.XXI. coac. IV.* Εἰλεώδεσιν ἔμετος καὶ κώφωσις, κακόν.

XXIX.

Quibus inteſtinorum contenta per os exeunt, ſudor frigidus oboritur, urinæque retentio negotium faceſſit, ac frequentes animi defectiones & ſyncopes ſuperveniunt, iis mors in propinquo eſt.

XXX.

Curam morbus graviſſimus, periculique plenus, procraſtinationem & moram diuturnam non permittens, promptam requirit.

XXXI.

Obſtructio itaq; inteſtinorum, à quâ ſymptomata omnia pendent, indicat ſui contrarium, adeoque ſolutionem & expeditionem.

XXXII.

Requiritur proin, ut cauſa, affectum præſentem fovens, demaatur; hâc enim extirpatâ, morbus propulſabitur: temerè namque ac præpoſterè actum eſſet, morbi curationem, relictis cauſis, aggredi velle. Verùm enim verò, cauſa cùm varia exiſtat, pro hujus ratione & curatio inſtituenda.

XXXIII.

Craſſi igitur, viſcidi, pituitoſi humores (qualis vitrea eſt pituita) in inteſtinis hærentes, eaq; refrigerantes, attenuandi, incidendi, abſtergendi, & expellendi: partes refrigeratæ calefaciendæ. Fæces induratæ emolliendæ; Flatus diſcutiendi,

endi,

endi. Bilioſæ, acres humiditates contemperandæ, ejiciendæ; non quidem vehementer refrigerantibus, ſed modicè id agentibus. Inflammatio ſedanda, & impedienda. Inteſtina in ſcrotum prolapſa, eorum contentis remollitis, reponenda. Dolor leniendus. Vires conſervandæ.

XXXIV.

Diæta ſit contraria morbo & cauſæ morbificæ. Nam originem habenti, à frigidis, craſſis, viſcidis, pituitoſis humoribus, atque flatibus, Aër ſit purus, temperatus, ad caliditatem moderatè tendens. Cibi ſint boni ſucci, facilisq; concoctionis ac diſtributionis: ut juſcula gallinarum, caponum & ſimilium. A craſſis, crudis, flatulentis, abſtinendum. Potus convenientiſſimus eſt vinum generoſum: ſi verò aliquid hujus uſum improbet, in ejus ſuccedat locum, decoctum aromatibus convenienter conditum. Parcè autem edendum ac bibendum; ne, diſtentis inteſtinis, major excitetur dolor. Largior tamen concedi poteſt potus, utpote qui facilius diſtribuitur. Exercitium, ſi per vires commodè fieri poſſit, paſtum antecedat, hoc excipit Quies, Somnus & Vigiliæ ſint moderatæ. Excernenda, omnibus viribus adhibitis, ut exeant, adnitendum. Ab animi Pathematibus cavendum.

XXXV.

Si à bilioſis, acribus, ac calidis humoribus, ut & ab inflammatione proveniat, diæta priori planè ſit contraria, tendens ad frigiditatem & humiditatem. Aër vitetur impensè calidus, ſitque temperatus. Juſcula conveniunt alterata herbis refrigerantibus. Vinum fugiendum, pro quo in uſum veniat decoctum decens. Quies magis convenit quàm Motus. Somnus quàm Vigiliæ: moderatio tamen in omnibus ſervanda, De Excretis & Retentis idem ſentiendum cum præcedentibus, mutatis interim mutandis. Ab Ira omnino abſtineat.

XXXVI.

Fæcibus induratis conveniunt cibi emollientes, liquidi & molles, parumq; pingues: obſunt alimenta craſſa, dura, adſtringentia.

XXXVII.

Chirurgia Venæ Sectionem in Inflammatione ſuggerit, ſi corpus plethoricum ac vires ferent, his autem nimiùm fractis, cucurbitulæ cum ſcarificatone ſuadentur. Inſtituendæ frictiones, ac ligaturæ in extremis partibus dolorificæ. Inteſtina prolapſa cautè reponenda. Ex Pharmacia præcipua ſunt, ad obſtructionem ſolvendam, cauſamque ſimul educendam, Clyſmata varia, Purgantia item benigna, Fomenta, Cataplaſmata, Linimenta, Unguenta, & alia, quæ omnia, pro re nata, methodicè præſcribenda. Dolor nimius & Vigiliæ, ſi Narcotica poſtulent, decenti cum cautela uſurpanda. Et hæc breviſſimè, pro inſtituti noſtri ratione, tradita ſufficiant. Faxit DEUS OPT. MAX. ut omnia cedant ad divini nominis ſui gloriam!

FINIS.